

El periodisme esportiu de la Barcelona Olímpica

ANDREU MERCÉ i VARELA

Catalunya ha estat sempre un país permeable, obert i acollidor. Per això diferents civilitzacions, cultures i pobles han deixat a casa nostra, l'empremta de la seva estada, o el signe del seu pas, enriquint quasi bé sempre els nostres valors, la nostra educació i àdhuc el nostre sentit estètic.

Esmentar l'arribada dels grecs, a les costes empordaneses, obliga així mateix a referir-se a l'arribada de l'esport a casa nostra. Amb els grecs arribà també a Catalunya un concepte diferent de la cultura d'uns països que precisament estimaven que l'esport era una forma de cultura. No en va, els Jocs Olímpics de l'antiga Hèlade reunien els millors atletes de l'antiga Grècia junt amb oradors com Demòstenes, escultors com Fídias, literats com Pausanias, filòsofs com Plató i Sèneca. Aquell concepte esportiu s'integrà fàcilment, sense lluites ni crueltats com esdevingué amb altres pobles invasors, amb la població autòctona i per aquesta raó la civilització grega a Catalunya tingué un caràcter diferent de la que s'adaptà a les altres terres de la península.

I amb aquell concepte educatiu i civilitzador de la dominació grega, arribà també el concepte esportiu del poble grec. Així, les primeres instal·lacions esportives que existiren a tota la península foren el "Gimnàsium", la "Palestra" i el "Stadium" que es construïren a Empúries.

15

Encara avui es poden veure, en les remarcables runes d'Empúries, la dimensió, la cura i la meticulositat amb què varen ser construïdes i conservades aquelles instal·lacions, que foren les que, lluny de folklorismes i entreteniments més o menys lúdics, obriren el nostre país a un avenir en el que les competicions esportives i la pràctica de l'atletisme i la gimnàstica foren pràctiques amb un caràcter eminentment esportiu. Molt allunyat de les derivacions més apropiades al circ i a l'espectacle que al rigor competitiu.

Les diferents invasions i terrabastalls que arribaren amb la negra nit de l'Edat Mitja esbandiren l'esport en la vida dels pobles. No fou solament a casa nostra, sinó que tot el continent europeu en sofrí les conseqüències. És curiós, que precisament en aquells moments d'isolament i de foscor, sorgís un dels primers literats que donà una certa importància al fet esportiu. I fou precisament el millor escriptor castellà de tota la història, Miguel de Cervantes qui explicà el fet esportiu més rellevant de l'Edat Mitja a Espanya. I el situà precisament a la platja de Somorrostro de Barcelona.

En el segon volum de "El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha", Miguel de Cervantes, situa a la platja barcelonina el duel entre el "Caballero de la Blanca Luna" i el seu heroi Don Quijote. És aquest l'únic fet esportiu —el duel sempre es també un fet esportiu— que s'esmenta en tota la seva important obra literària.

16 Sorprèn que no arrelés a Catalunya, o almenys no hagués deixat rastre, un esport molt popular en el segle XV i XVI a la Toscana i que s'estengué també al Piemonte i a la Lombardia, com fou el "Calcio", el més antic i fidel antecedent del futbol, que és avui l'esport mes estés, important i popular del nostre món. La relació que Catalunya tenia en els segles XIII al XV amb la península italiana, i la prohibició pels catalans d'anar a l'Amèrica acabada de descobrir, sembla que facilitaven una relació popular i esportiva a Firenze, Milano i Torino que podia arrossegar cap a

casa nostra el primitiu "Calcio". Però no fou així.

Es tingué que esperar el final de les guerres napoleòniques i l'apaivagament de les guerres entre nacions que es visqué a Europa en el segon terç del segle passat, per a que comerciants, industrials, eclesiàstics i militars (el turisme encara no havia nascut) viatgessin a diferents països. La vocació industrial catalana es projectà aviat cap a les illes britàniques i els estudiants del nostre país que anaren a Manchester, Londres, Liverpool i demés ciutats angleses i escoceses jugaren a futbol, a hoquei sobra gespa, a tennis, mentre els que viatjaren a Europa Central, a França i a Suïssa, s'inclinaren cap a la gimnàstica, el ciclisme, la natació i la boxa.

A mitjans del segle passat la pràctica d'alguns esports, singularment el ciclisme, el patinatge, el futbol i alguns altres, i l'interès popular anava creixent. La terminologia esportiva també era molt de l'època. Es parlava del "sport", del "foot-ball" i del "out" i del "corner", paraules que s'incorporaren ben aviat al llenguatge col·loquial.

L'any 1856, es publicà el que podríem assenyalar com la primera publicació típicament esportiva (si és que la cacerà és un esport) amb la revista "El Cazador", i vint-i-dos anys més tard en sortí una altra, la primera en català, "L'excursionista". I el 1881, abans que l'Exposició Universal de 1888 i el seu ressò mundial espavilés tot el país, el naixement del moviment de la Renaixença, impulsà tot Catalunya per recobrar la seva vitalitat i ambició.

El fet esportiu no es manifestà solament en la publicació de les primeres revistes, sinó que els diaris d'informació general ja donaven com un fet ciutadà, les activitats esportives. Així, el diari "El Diluvio", al donar compte de les Festes de la Mercè de l'any 1868, ja anunciava "Las fiestas de "sport" en aquellas jornadas de alegría ciudadana".

Una de les característiques de l'esport català i de la seva premsa, fou el seu vernís internacional. Potser això venia de les iniciatives i les col·laboracions esportives dels estrangers que vivien a Catalunya que s'unien amb els cata-

lans que havien estudiat o treballat fora d'aquest país. I amb reglaments, pilotes, raquetes i sticks, portaren així mateix la nova de l'Olimpisme que havia renascut a París i a Atenes els anys 1894 i 1896, i la idea universalitzadora dels Jocs arrelà modestament, però amb fermesa, dintre dels ambients esportius catalans.

S'anaren fundant clubs i entitats esportives amb vocació internacional, i els Jocs Olímpics de 1908 celebrats a Londres —i que foren els primers autènticament esportius i oberts— tingueren un ressò periodístic a casa nostra considerable. El Club Natació Barcelona, que s'havia fundat aquell mateix any, el Futbol Club Barcelona, el Reial Tennis Barcelona i altres clubs que s'havien creat abans pensaren seriosament en la incorporació als Jocs, projectant una participació en els d'Estocolm l'any 1912. Bernat Picornell, Pearson, Gamper, Trabal, Mesalles, i un periodista que cobria la secció d'esports de "La Veu de Catalunya", i que signava "Corredisses", eren els capdavanters de l'Olimpisme a casa nostra. A mida que passaven els anys, nova gent s'incorporava a l'esport català, i els noms de Cabot, Ventosa i Calvell, Vidal-Ribas, Santiago Güell, Mesalles i altres eren ja dirigents esportius.

Paral·lelament, la premsa esportiva anava creixent i singularitzant-se. L'any 1881 es publicà el butlletí de "L'Associació d'Excursions Catalana," i més tard el Butlletí del "Centre Excursionista de Catalunya", que és, probablement, la publicació esportiva més antiga i més interessant de la premsa esportiva catalana. "La Velocipedia", "La Cancha", "La Bicicleta", "Vida Deportiva", "Col & Flor", "Olympia" foren revistes que mantingueren el caliu esportiu, fins que el 1906 sortí "El Mundo Deportivo," que ha continuat publicant-se fins ara, i és el segon diari esportiu més antic del món, després de "La Gazzetta dello Sport" de Milà, i de "L'Auto" de París, que passà el 1945 a titular-se "L'Equipe". La densitat esportiva de la premsa catalana quedà demostrada sempre ja que hi hagué un moment en el que es publicaven quatre diaris esportius els set dies de la setmana.

Apart dels diaris, hi ha hagut sempre al nostre país una gran quantitat de revistes i publicacions exclusivament esportives que han reflectit sempre la vocació competitiva dels catalans. I no solament a Barcelona, sinó que també la resta de ciutats catalanes han vingut mantenint des de fa un segle publicacions, butlletins i revistes, moltes d'elles d'una qualitat remarcable.

Quan Barcelona despertà, en el decenni dels anys deu, a la inquietud olímpica, foren els periodistes de la Ciutat Comtal, els qui d'una manera més eficaç i reiterada recolzaren aquella ambició olímpica. Els periodistes més rellevants formaren part de les directives de clubs i entitats esportives a les que donaren un impuls generós i important.

Dos noms destacaren ja en aquells temps, just després dels Jocs Olímpics d'Estocolm de l'any 1912. Foren "Corredisses" des de "La Veu de Catalunya", i Narcís Masferrer de "La Vanguardia". Els trobem ambdós en la junta directiva de la Confederació Esportiva de Catalunya, presidida per Joan Ventosa i Calvell, junt amb altres dirigents que també escrivien comentaris esportius —i àdhuc foren editors d'algunes revistes —com Ricard Cabot, i que demostraren tota la força que a Catalunya tenia el periodisme esportiu.

Pel meu record han passat grans figures del periodisme esportiu. Quan jo començava a escriure els meus primers comentaris de competicions en el diari barceloní "El Matí", vaig conèixer diferents "monstres" del periodisme esportiu, com Josep Fina, Pepitu Torrents, Josep Sunyol i Garriga, Lluís Aymamí i Bardina i d'altres que es perden en la difuminada memòria d'aquells anys que precediren a la nostra guerra civil. Però és obligat esmentar en Paco Gibert, el primer olímpic espanyol que escollí la professió periodística. Els seus comentaris i ressenyes de natació tenien una viva i una anàlisi tècnica que no tots els seus continuadors tingueren. Un altre olímpic que també fou periodista fou el nadador i waterpolista Angel Sabata, que

fins i tot fou redactor en cap de la revista “Barcelona Deportiva” dels anys quaranta.

També foren periodistes esportius, ja després de la nostra trista guerra, antics olímpics com José Luis Lasplazas que dirigí quasibé durant un quart de segle, “El Mundo Deportivo”, en el que hi treballaven així mateix antics atletes com Guerau García, Josep Mir i alguns més.

La participació regular d'un equip espanyol en els Jocs Olímpics de després de l'última guerra mundial, feu que alguns periodistes esportius catalans seguissin els compromisos olímpics amb més o menys regularitat. Carles Pardo, qui signa aquestes ratlles, Juan José Castillo, Josep Mir, Julián Mir i alguns altres es vincularen amb el moviment olímpic.

Cal remarcar que la primera vegada que s'anuncià la candidatura de Barcelona als Jocs de la XXV Olimpíada fou precisament en una vetllada esportiva, com la que el 30 de gener de 1981, celebrà “El Mundo Deportivo”, on l'Alcalde de Barcelona, Narcís Serra, anuncià que la Ciutat Comtal demanaria els Jocs Olímpics de 1992. La premsa catalana, tant l'esportiva, com la d'informació general, recolzaren amb una singular unanimitat la pretensió de Barcelona, d'una manera com mai jo recordo. La resta de candidatures, tant les dels JJ.OO. de 1992 (amb les ciutats d'Amsterdam, París, Brisbane, Belgrado en plena contradicció periodística), com les que precediren, hagueren de lluitar contra una oposició d'alguns mitjans d'informació d'aquelles mateixes ciutats.

20

Pel contrari, la candidatura barcelonina gaudí sempre d'un recolzament unànim i entusiasta de totes les publicacions i revistes. Àdhuc dels mitjans electrònics, catalans, que foren un dels elements de convenciment davant del Comitè Internacional Olímpic en el moment de la votació. La tarda del 17 d'Octubre de 1986, es visqué un clam unànim a tot Catalunya celebrant l'elecció de Barcelona com a seu olímpica pel 1992. La premsa hi jugà un paper importantíssim en aquell esdeveniment.

Assolir una unitat tan absoluta al voltant d'una pretensió difícil, complexa i cantelluda com és organitzar uns Jocs Olímpics no fou una tasca espontània ni improvisada. Era el resultat de diferents generacions de periodistes esportius, il·lusionats, convençuts i totalment identificats amb l'Olimpisme i tot el que aquest significa. El premi, el tindrem tots el dia 25 de juliol d'enguany, quan la flama olímpica arribi a l'estadi de Montjuïc.

Tot el nostre país haurà concretat un dels seus somnis. No un somni únicament esportiu, sinó ciutadà, cívic, financer, urbanístic i de gran ciutat. Sense els Jocs Olímpics de 1992, Barcelona no hauria assolit ser una de les vint ciutats del món que esperen estar entre les grans urbs del segle XXI.

Els qui creiem haver posat el nostre gra de sorra per concretar aquest somni, ens podrem sentir satisfets de la nostra tasca envers la nostra ciutat. "La gran encisera" com deia Eugeni d'Ors de Barcelona.

La premsa esportiva hi ha jugat —i continua jugant— un paper essencial. ■